

[Ole Espersen]

gelig, at der er frie og åbne forhold omkring disse konferencer i alle tre lande. Det forudsætter, at konferencerne er velforberedte.

Det er klart, at vi her i landet får en særlig forpligtelse, fordi mødet i København går umiddelbart forud for mødet i Moskva. Derfor skal forberedelserne i gang så hurtigt som muligt. Det er jeg sikker på man er klar over. De skal være omfattende, de skal være grundige. Vi skal sørge for stor bredde i konferencen. Vi skal sørge for parallelkonferencer eller bidrage til det. Vi skal sørge for, at journalister, forfattere, menneskerettighedsforkæmpere osv. vil kunne deltage i møderne i København.

Det er efter vores opfattelse vigtigt, at vi ikke blot tillader og værdsætter parallelkonferencer af private eller organisationer. Det er en selvfølge, fordi det er menneskers rettigheder, det drejer sig om. Det er ikke noget, der alene vedrører staterne.

Vi synes i vores gruppe, at det Menneskerettighedscenter, som blev oprettet her i København for et par år siden med Folketingets bistand økonomisk og på anden måde, og som siden i særdeles positiv grad har vist sin eksistensberettigelse, bør inddrages i disse forberedelser. Centret har allerede stået for konferencer af stor betydning, også mellem Øst og Vest.

På hele denne baggrund, også det sidste, jeg nævnte her, vil jeg på vegne af Socialdemokratiet, Det Konservative Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Venstre, Det Radikale Venstre, Centrum-Demokraterne og Kristeligt Folkeparti stille følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget opfordrer regeringen til at arbejde for,

- at CSCE-aftalerne får forpligtende karakter,
- at der oprettes et uafhængigt organ til at påse, at CSCE-aftalerne om menneskerettigheder overholdes, og
- en indførelse af individuel klageadgang for menneskerettighedskrænkelser.

Folketinget udtaler i øvrigt sin støtte til, at der i forbindelse med de kommende møder i Paris, København og Moskva arrangeres møder om CSCE og menneskerettigheder mellem private organisationer, de såkaldte NGO'er, og opfordrer regeringen til at sikre, at specielt mødet i København i 1990 får et forløb, der sætter et godt eksempel for fremtiden, også når det

drejer sig om privates og private organisationers engagement i menneskerettighedsspørgsmål.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 26).

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i forhandlingerne.

Per Stig Møller (KF):

Idet jeg takker ministeren for den gode og perspektivrige redegørelse for CSCE-aftalernes menneskelige dimension, skal også jeg udtrykke min tilfredshed med resultatet.

Mange dissidenter betragtede i sin tid præsident Carters indsats og Helsinkislutdokumentet som den største landvinding for friheden siden 2. verdenskrig, og trods mange alvorlige tilbageslag siden 1975 synes de at være ved at få ret, ikke mindst fordi de selv benyttede dokumentet til at oprette deres grupper og med henvisning til det formåede at holde verdens øjne fast på, hvad der foregik i Sovjetunionen. De havde så meget held med sig, at Sovjetunionen for at opnå resultater i Wien og i de øvrige forhandlinger med Vesten begyndte at ændre sin menneskerettighedspolitik og forbedre forholdene for systemkritikerne og de politiske afvigere.

Selv om alt endnu ikke er, som det bør være, er meget langt bedre, end man havde turdet håbe for blot få år siden. Ja, det er kommet så vidt, at Gorbatjov betragter det som en sejr for sin såkaldte nye tænkning, at de menneskelige, moralske faktorer får stadig større betydning i verdenspolitikken og den internationale udvikling, således som han udtrykte det i sin tale i Kiev den 23. februar i år.

Nu må vi så holde øje med, hvor godt han selv efterlever denne moralske dimension, f.eks. i forholdet til de armeniere, der ikke har samme opfattelse af Armeniens grænser som Gorbatjov, og som derfor sidder i fængsel i dag, eller i forhold til de litauere, som han for nylig truede med fængsling, hvis de gik så vidt i forsvaret for deres anskuelser, som armenierne har gjort, eller i forhold til de frie religionsudøvere såsom de ukrainske uniater, der fortsat har lidt svært ved at få øje på trosfriheden i Sovjetunionen.